

# Yora

Je bent  
en je wilt wat

We hebben er natuurlijk wel een paar: grappige vrouwen die solo de Bühne op klimmen – maar echt veel zijn het er niet. Gelukkig voor ons dus dat cabaretière Yora Rienstra (29) er nu is! Laatbloeiër of niet: in haar debuutvoorstelling bezingt ze hilarisch het feest en de valkuilen van de liefde.

**H**erman van Veen coverde haar lied 'Ik hou van jou' en thuis op de piano prijkt de Wim Sonneveldprijs, die ze won in 2009. Yora Rienstra weet haar publiek te boeien zonder provocerende grappen. In haar liedjes, krachtig gezongen vanachter de piano, schuren de lach en ontroering tegen elkaar aan. Op dit moment trekt ze door het land met de solovoorstelling 'Aan jou heeft het niet gelegen', waarin ze alsof het niets is transformeert in compleet verschillende vrouwen die allemaal snakken naar liefde, geluk of erkenning.

**Je kiest er nadrukkelijk voor om niet de politiek of actualiteit op de hak te nemen, zoals veel cabaretiers van jouw generatie. Heb je daar iets op tegen?**

"Ik bewonder het als iemand met humor iets zinnigs over de maat-

schappij zegt, zoals Dolf Jansen. In deze tijd wordt, als je solo op het podium staat, automatisch verwacht dat je politiek geëngageerd bent. Mensen zitten te wachten op een vrouw die eens even zal vertellen wat ze van de wereld vindt. Met die druk heb ik het afgelopen jaar echt geworsteld. Nadat ik het Amsterdams Kleinkunst Festival won, vroegen mensen vaak: 'En, heb je vandaag nog de krant gelezen? Want je gaat dit of dat vast gebruiken in je voorstelling, toch?' Voor mijn gevoel moest ik me verantwoorden: 'Sorry, ik speel wel figuren van deze tijd, maar ik ben absoluut niet gericht op politiek.' Ik heb wel getwijfeld hoor, want als iemand op een festival een politieke grap

maakt die goed valt, is het meteen: 'Wow, die is scherp!' Maar je moet maken wat bij je past. Voor mij is Brigitte Kaandorp een fantastisch voorbeeld. Zij is groot geworden met het uitvergrooten van de rare dagelijkse dingen die je anders nooit opvallen. Laatst kreeg ik van een vrouw in Capelle aan den IJssel zo'n leuk compliment. Ze zei dat ze vond dat er op televisie alleen maar werd benadrukt hoe erg we het hebben in Nederland en dat ze zo vrolijk uit mijn voorstelling was gekomen. En ik dacht: ja inderdaad, mogen we ook nog een mooi lied zingen? Vroeger ging je toch ook een hele avond naar Adèle Bloemendaal of Jenny Arean? Hun liedjes hadden wel raakvlakken met de maatschappij, maar vaak gingen ze gewoon over liefde. Je moet je tegenwoordig bijna schamen als je zegt: "Mijn voorstelling gaat over de liefde." Maar ik wil authentiek zijn. Op festivals zie ik veel dezelfde acts voorbijkomen. Zo van: ik doe een spijkerbroek en een jasje aan, ik maak wat grappen over Wilders en dan ben ik er."

**Ben je een expert in de liefde?**

"Ik heb tot mijn vijftiengste nooit een relatie gehad. Ik had weleens een vriendje, maar relaties vond ik doodeng! Alleen al de gedachte dat ik me moest binden... Ik weet nog dat er buiten de toneelschool een jongen verliefd op me werd en ik vond dat heerlijk, totdat ik hem midden in de nacht de deur uitzette. Bikkelaar. Hem wakker maken en zeggen: 'Sorry, je moet nu echt weggaan, ik krijg het helemaal benauwd.' >

◀ Mijn moeder zei toen ik 22 was: ‘Yora, jij schrijft alleen maar liedjes over de liefde, maar je moet het gewoon ervaren! Ga het leven eens leven!’ Op de toneelschool was ik alleen maar gericht op theater. Pas daarna begon ik te voelen hoe fijn het is als iemand jou wil leren kennen. Mijn eerste vriendin kwam ik zomaar tegen in een café. Vanaf dat moment was er ineens rust.”

**Daarna kreeg je een relatie met je huidige vriendin. Ben je nu definitief van de vrouwenliefde?**

“Ik benoem het nooit. Het is vooral je omgeving die jou in een hokje wil plaatsen. Bij het eerste vriendinnetje was het: ‘O, je bent nu dus lesbisch!’ ‘Geen idee.’ ‘Ben je dan bi?’ ‘Nou, dat weet ik ook niet.’ Waarom moet ik nu bepalen of ik de rest van mijn leven op vrouwen val? Ik zit heus nog wleens in de kroeg te flirten met een man. Ik herinner me dat ik op de middelbare school opkeek tegen een wat oudere lerares, zo’n gedachte liet ik gewoon toe. Ik heb nooit een identiteitscrisis gehad of het verborgen gehouden. Het kwam op mijn pad, het was niet: wow, ik ben uit de kast, ik duik de lesbische scene in, eindelijk!”

**Hoe reageerden je ouders toen je vertelde dat je ook op vrouwen viel?**

“Mijn vader zei meteen: ‘O, prima.’ Mijn moeder vroeg voordat ik het vertelde vaak: ‘Heb je een vriendje of een vriendinnetje?’ – want ik had nooit iemand. Maar toen het eenmaal zover was, moest ze toch omschakelen. Ze zei: ‘Verliefd op een vrouw?’ Ze knipperde zelfs een paar keer met haar ogen. Maar daarna zei ze meteen: ‘Nou ja, eh... als je maar wél kinderen krijgt hoor!’” (bulderende lach) “Echt

de *running gag* van mijn moeder. Ze is bang dat ik zonder kinderen niet gelukkig word. Terwijl ik juist denk dat mét kinderen je leven voor een deel ophoudt. Ik ben iemand die per dag leeft en zich niet wil vastleggen.”

**In je voorstelling doe je voor hoe je een baby platstampt.**

“Ja, sommige mensen zijn daar geschokt over. Het begon me op te vallen dat sommige leuke vrouwen van mijn leeftijd sinds ze kinderen hebben zijn veranderd in een soort dieren die denken dat ze overal hun borst uit kunnen hangen. Ik heb in een café gewerkt waar moeders op de tafels poepluiers vervingen. Of ze likten de snotneus van hun kind af. Heerlijk om daar een scène over te maken.”

## ‘VOOR MIJN GEVOEL HEB IK EEN HALFJAAR IN M’N BED GELEGEN. IK DACHT: DIT GAAT NOOIT LUKKEN’

**Je moeder is bang dat je kind-loos blijft. Wanneer heeft ze zich de afgelopen 29 jaar het meeste zorgen om jou gemaakt?**

“Ik denk toen ik net was afgestudeerd aan de Toneelschool in 2006. Ik was toen 25 en nog heel erg zoekende. En ik was enorm veel afgevallen door de stress en de druk die ik voelde: nu moet ik een carrière gaan opbouwen, maar hóe dan? Ik kon geen theaterwerk krijgen, maar werkte in een café en wist niet hoe ik mijn leven op de

rails moest zetten. Ik was ook nog eens voor het eerst verliefd op een meisje en dat hield ineens op. Toen viel ik in een zwart gat.

Ik was naar die school gegaan om cabaretier te worden. Als kind deed ik al graag mensen na. Een bepaalde mimiek, lach of een accent dat me was overgevallen. Op mijn kamer hield ik interviews met mezelf waarbij ik dan een ander type was. Ik heb drie jaar bij Circus Elleboog gezeten. Later, op de jeugdtheaterschool, ontdekte ik dat ik het vooral leuk vond als mensen moesten lachen.

Vanaf mijn vijfde speelde ik piano. Vooral tijdens mijn middelbareschooltijd heeft de piano me veel gegeven, ik kon er mijn fantasie in kwijt. Het was spelen, spelen, spelen. Eerst klassieke stukken, maar uiteindelijk ben ik zelf liedjes gaan verzinnen. Op mijn 21<sup>e</sup> ging ik naar de toneelschool met grote verwachtingen. Ik had een ideaalbeeld: je maakt daar je eigen

soloprogramma en dan word je misschien wel ontdekt. Maar zo’n impresariaat komt helemaal niet zomaar naar je kijken. Je begint gewoon weer onder aan de ladder met het echte leven. Ik twijfelde niet of ik het wel kon, maar ik had

geen idee hoe ik ertussen moest komen. Twee maanden na mijn afstuderen deed ik mee aan het Leids Cabaret Festival. Ehm...

dat is niet goed afgelopen. Ik mocht naar de kwartfinale en stond in de schouwburg voor achthonderd man. Het bleef een halfuur stil omdat ze mijn optreden een beetje gênant vonden. Het was allemaal zo krampachtig. Uiteindelijk ging ik half zwaaiend af en in de coulissen barstte ik in huilen uit. Daarna heb ik voor mijn gevoel een halfjaar in m’n bed gelegen met een deken over me heen. Ik dacht: dit gaat nooit lukken.”

**Hoe ben je uit dat gat gekropen?**

“Uiteindelijk ben ik weer liedjes gaan schrijven en gaan spelen met een paar muzikanten, in de luwte. Dat heeft twee jaar geduurd en toen heb ik een kleine voorstelling gemaakt op het Theaterfestival Boulevard in Den Bosch. Daar kon ik tien keer spelen en mijn focus vinden. Daarna heb ik meegedaan aan het Amsterdams Kleinkunst Festival. Bij de eerste ronde voelde ik meteen een klik met het publiek en dacht: nu moet ik er helemaal voor gaan. En ik won! Dat stuk heb ik toen uitgebreid naar anderhalf uur.”

**De kritieken op deze voorstelling waren lovend, behalve die van De Volkskrant. Deed die recensie je nog iets?**

“Ik heb me echt een paar dagen niet lekker gevoeld, er kwam een soort onzekerheid boven. Toen ik in 2009 die prijs won, ben ik door allerlei mensen de hemel in geschreven. Ik stond ook in de top-3 van hoge verwachtingen van diezelfde recensent tussen Ronald Goedemondt en Paulien Cornelisse – die al tien jaar bezig zijn – en ik kwam meteen bij ‘Pauw & Witteman’. Die prijs was een eer. Ik kreeg een impresariaat en heel veel aandacht, waardoor ik kon gaan spelen. Maar ik voelde ook ▶

### YORA JA

**Wie?** Yora Rienstra

**Geboren:** Amsterdam, 6 maart 1981

**Opleiding:** studeerde in 2006 af aan de Amsterdamse Toneelschool en Kleinkunst-academie en liep stage bij de Theatercompagnie

**Theater:** met haar eerste korte soloprogramma deed ze in 2009 mee aan het Amsterdams Kleinkunst Festival en sleepte zo de Wim Sonneveldprijs in de wacht **Nu:** eind 2010 ging Yora’s eerste avondvullende voorstelling in première: ‘Aan jou heeft het niet gelegen’ Kijk voor de speellijst op [yorarienstra.nl](http://yorarienstra.nl)





### HET BESTE VOLGENS YORA

**Held:** "Mickey Mouse." **Vakantie-land:** "Italië." **Bezit:** "Mijn twee piano's, een Yamaha en een Schimmel." **Sport:** "Tennis. Lekker tegen zo'n bal aanmeppen en doen alsof je Serena Williams bent."

**Accessoire:** "Cowboylaarzen. Sieraden draag ik niet." **Plek op aarde:** "Mijn huis in Amsterdam."

enorme druk, want ik kon helemaal niet voldoen aan die verwachtingen. Na zo'n prijs kom je gewoon weer bij de kern terecht. Namelijk dat je voor het eerst een programma moet maken en moet zoeken naar wie je bent op het podium en wat je wilt vertellen. En dat allemaal waar het publiek bij is. Dat proces is hetzelfde als voor degene die niet die prijs heeft gewonnen."

#### Je staat alleen op het podium. Hoe is dat?

"Ik zou niet met iemand willen samenwerken, want dan moet je compromissen sluiten. Maar in je eentje optreden is soms moeilijker. Als je bij de try-outs dingen uitprobeert en het publiek pikt het niet op, is er niemand die je opvangt. Misschien dat daarom zo weinig vrouwen een solo-programma neerzetten. Het is best hard en ik denk dat vrouwen kritiek sneller als afwijzing zien en dan onzeker worden. Je moet gewoon zorgen dat je niet in zak

## 'MIJN GROOTSTE ANGST IS DAT IK BINNEN EEN RELATIE EEN VERVELENDE VERSIE VAN MEZELF WORD'

en as zit als het eens tegenvalt. Hoe ik dat geleerd heb? Ik leer het nog steeds..."

#### Hoe ga je om met je publiek?

"Soms word je meegesleurd door de sfeer van de avond en ga je vliegen. Maar vaak zijn er maar delen die zo gaan. Ik heb een paar ankers in mijn voorstelling. Zoals bij de oude Surinaamse vrouw op kantoor die heel boos wordt en vervolgens zegt: 'Nou, voor die agressietraining kreeg ik een onvoldoende' – je moet van Mars komen als je dan niet moet glimlachen. Hoe meer je speelt, des te vaker je dat soort plekken ontdekt waar je naartoe kunt bouwen. Daardoor wordt het publiek ook minder eng. Toen ik mijn voorstelling net speelde, vergrootte ik alles uit, maar dat werkt niet. Ik heb geleerd om als het publiek niet reageert, dat te spiegelen en veel trager te spelen. Zo zorg je dat het publiek naar jón toekomt en dat je niet bij hen op schoot gaat zitten."

#### Je wisselt je liedjes en typetjes af met verhalen over je familie. Sommige anekdotes kon ik bijna niet geloven.

"Ik vergroot het uit. Maar het verhaal over het huwelijk van mijn opa en oma klopt, hoor. Mijn oma heeft echt een keer een mes in het matras van mijn opa geramd omdat hij iets had gedaan wat zij niet pikte. Hartstikke maf, maar ook wel een mooie manier om je grenzen aan te geven. Zo van: doe ff normaal. Baf! Ze zijn hun hele leven met pijn en moeite bij elkaar gebleven en dat heeft me altijd gefascineerd. Mijn grootste angst is dat je binnen een relatie een vervelende versie van jezelf wordt."

#### Hoe voorkom je dat?

"Door trouw te zijn aan mezelf, ook al is dat niet leuk voor de ander. Soms zeg ik dat ik een paar dagen alleen wil zijn of ga ik niet mee naar een verjaardag. Mijn vriendin heeft een paar keer gevraagd: 'Zullen we samenwonen?' Maar ik zei steeds nee. Tot een paar maanden geleden."

#### Waarom deed je het uiteindelijk toch?

"Om van het gezeur af te zijn!" (bulderende lach) "Het was een vrij praktische overweging. Het geeft rust als je weet waar de boodschappen en je kleren zijn. Dat is fijn hoor, want ik reis toch drie, vier dagen per week

rond als een klein circus. Als Circus Yora en haar snor. Circus Snorro, haha."

#### Verdomd, je hebt inderdaad een snor!

"Ja, leuk hè. 'Ik heb vandaag mijn snor gebleekt voor jou' is ook een van mijn populairste nummers."

#### Het valt me op dat je voornamelijk vrouwen speelt die veel ouder zijn dan jij.

"Klopt, ik ben bang om mijn eigen typetjes te worden, haha."

#### Zoals de 'praktische vrouwen met afritsbroeken' uit het liedje over de Libelle Zomerweek?

"Ja, mensen die hun geluk laten bepalen door de normen van een groep. Ik schreef dat lied nadat een keer in de trein een heleboel vrouwen op Crocs binnen kwamen rennen, op weg naar de Libelle Zomerweek. Een massahysterie, zo bizar! Ik dacht: jeezus, daar gaan dus tachtigduizend vrouwen per jaar naartoe, om lampenkappen te beplakken. Fascinerend.

Een andere keer zat ik in de trein vlak bij een meisje dat iemand een vreselijk verhaal vertelde en voortdurend zei: 'Ja lachen...' Een vorm die zo iemand kennelijk helpt om met emoties om te gaan. Dat gebruik ik meteen. Ik vind het interessant om te zien hoe mensen zich met al hun angsten door het leven slaan."

#### Want daar worstel je zelf ook mee?

"Het is wel autobiografisch ja, die voorstelling. Ik ben heel gevoelig voor meningen en oordelen. Vroeger liet ik alles binnenkomen, maar ik deed mijn onzekerheden nooit met anderen. Gaandeweg heb ik, ook door relaties, geleerd om over mijn gevoelens te praten. Ik laat die worsteling nu zien door de ogen van mijn typetjes, maar uiteindelijk ben ik dat zelf. Alleen het verschil is: ik wil dingen bereiken in mijn leven en niet een nietig stipje blijven, ongezien. Mijn typetjes zijn eigenlijk vergeten mensen, die in de maatschappij niet op de voorgrond treden. Dat is natuurlijk veilig, maar ik eis meer van mezelf. Ik wil gezien worden." ●